

دست نگاره‌های خیالی در فرآیند طراحی معماری*

دکتر مهران خیراللهی**

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۱۰/۰۶

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۰/۰۶/۲۳

چکیده

طراحی معماری ساختاری متشکل از مراحل مختلف را در بر دارد و کیفیت و محصول نهایی آن به دانش محتوایی طراح و استفاده از آن در قالب تفکر خلاق وابسته است. کلید تفکر خلاق قدرت ابداع انگاره‌ها است و در میان انگاره‌ها، دست نگاره‌های طراحی که بر اساس میزان قطعیت ذهن طراح در مراحل مختلف طراحی قابل دسته‌بندی هستند، جایگاه ویژه‌ای خواهند داشت. دست نگاره‌های خیالی به عنوان یکی از این دسته‌بندی‌ها، علی‌رغم ایفای نقش در درک ماهیت، کیفیت و چستی طرح، عموماً مورد بی‌اعتنایی قرار می‌گیرند و این در حالی است که این آثار ابزار مناسبی برای رشد خلاقیت معماران به حساب می‌آیند. پاسخ به این سؤال که ماهیت، جایگاه و تأثیر این آثار در روند طراحی معماری چگونه است هدف اصلی بحث است و این که تمرکز طراحان و یا اساتید معماری بر آنها، چگونه در راستای ارتقاء کیفی ایده‌های طراحی و آثار معماری تأثیر گذار خواهد بود.

واژه‌های کلیدی

فرآیند طراحی معماری، دست نگاره‌های خیالی، تفکر خلاق، ایده، ابهام، فراغت و آزادی

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری معماری با عنوان ماهیت خلاقیت در فرآیند طراحی معماری است که توسط نگارنده و به راهنمایی آقای دکتر ایرج اعتصام و مشاوره آقای دکتر سید غلامرضا اسلامی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران ارائه شده است.
** دانش آموخته دکتری معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.